

Protokół
z kontroli problemowej przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej
w Opatowie

1. Oznaczenie jednostki podlegającej kontroli:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie jest gminną jednostką organizacyjną utworzoną do realizowania zadań własnych i zadań zleconych gminy z zakresu pomocy społecznej. Swoim obszarem działania obejmuje miasto Opatów i 28 sołectw, w których zamieszkuje 12 514 osób. Burmistrzem Miasta i Gminy Opatów jest Pan Andrzej Chaniecki.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie został powołany na mocy Uchwały Nr IX/44/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Opatowie z dnia 7 marca 1990 r. i Zarządzenia Nr 1/90 Naczelnika Miasta i Gminy w Opatowie z dnia 30 marca 1990 r. w sprawie utworzenia „Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie”. Ośrodek posiada własny REGON 005660416 i NIP 863-15-87-214.

Kierownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie jest Pani Elżbieta Chodorek.

Ośrodek działa w oparciu o:

Statut OPS w Opatowie stanowiący załącznik do Uchwały Nr XXIV/175/04 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 29 września 2004 r. w sprawie uchwalenia statutu Ośrodka Pomocy Społecznej. Aktualny Statut został przyjęty Uchwałą Nr LVIII/479/2010 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 10 listopada 2010 r. w sprawie wprowadzenia zmian do Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie.

Regulamin organizacyjny OPS, który został przyjęty Zarządzeniem Nr 145/2007 Burmistrza Miasta i Gminy Opatów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie i uaktualniony Zarządzeniem Nr 366/2009 Burmistrza Miasta i Gminy Opatów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie zatwierdzenia zmian do Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie.

Uchwałę Nr L/414/2010 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 31 marca 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz zasad częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.

Zarządzenie Nr 463/2010 Burmistrza Miasta i Gminy Opatów z dnia 12 marca 2010 r. w sprawie zatwierdzenia kosztu kalkulacyjnego 1 godziny pracy opiekuńczej.

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej działa na podstawie:

Upoważnienia Nr 2/2004 Burmistrza Miasta i Gminy Opatów z dnia 30 kwietnia 2004 r. do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy.

Upoważnienie Burmistrza w powyższym zakresie posiada również Pani Renata Wiśniewska, która zastępuje Kierownika Ośrodka, w czasie jego nieobecności.

2. Imię i nazwisko, stanowisko służbowe inspektorów oraz numer i data upoważnienia do przeprowadzenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

1. Magdalena Dzieciaszek – starszy inspektor Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego – koordynator kontroli,
2. Katarzyna Turkowska – specjalista Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego,
3. Zofia Syska – Koordynator Wieloosobowego Stanowiska ds. Organizacyjnych

działających na podstawie upoważnień do kontroli z dnia 31 sierpnia 2011 roku nr 817/2011, 818/2011 i 808/2011 wydanych z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach – Panią Renatę Segiecińską.

Kontrola została wpisana do książki kontroli Ośrodka Pomocy Społecznej pod pozycją nr 7/2011.

3. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:

Kontrolę przeprowadzono w dniach 1 - 2 września 2011 roku.

4. Określenie przedmiotu kontroli i okresu objętego kontrolą:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o art. 22 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362 zm.) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 61, poz. 543).

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2010 r. do dnia kontroli.

Przedmiotem kontroli było:

1. Funkcjonowanie ośrodka w zakresie zatrudnienia i organizacji pracy.
2. Ocena realizacji zadań własnych gminy dofinansowanych z budżetu państwa.
3. Jakość organizacji usług opiekuńczych na terenie gminy.
4. Kontrola jakości pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania instrumentów pracy socjalnej: kontraktu socjalnego i Niebieskiej Karty.
5. Zbadanie procedury opracowania i uchwalenia przez gminę „Strategii rozwiązywania problemów społecznych”
6. Realizacja celów strategicznych i operacyjnych ujętych w strategii.

5. Opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie mieści się w budynku Urzędu Miasta i Gminy w Opatowie przy Placu Obrońców Pokoju 34, 27-500 Opatów, tel.: 015/86 82 648. Ośrodek zajmuje 4 pomieszczenia, które są wyposażone w sprzęt umożliwiający wykonywanie pracy biurowej. Natomiast warunki lokalowe, jeden duży pokój pracowników socjalnych, nie zapewniają klientom dyskrecji i prywatności. Głównymi problemami występującymi w środowisku wymagającymi interwencji Ośrodka są bezrobocie, alkoholizm, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Wypłaty świadczeń z pomocy społecznej dokonywane są w Kasie Banku Spółdzielczego w Opatowie.

Ad 1. Funkcjonowanie ośrodka w zakresie zatrudnienia i organizacji pracy

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Opatowie zatrudnionych jest 22 pracowników: kierownik, 6 pracowników socjalnych, główny księgowy, 3 aspirantów pracy socjalnej, 1 referent ds. świadczeń rodzinnych, 1 inspektor ds. obsługi funduszu alimentacyjnego, 1 opiekun, 1 opiekun usług specjalistycznych, informatyk rejonowy, 6 pracowników Środowiskowego Domu Samopomocy, w tym:

1. Elżbieta Chodorek – kierownik Ośrodka – zatrudniona na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy od 1.05.1990 r. Ukończyła Uniwersytet Warszawski Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych z zakresu nauk o pracy i polityki społecznej.

W 1996 r. zrobiła specjalizację dla organizatorów pomocy społecznej. Posiada 30-letni staż pracy, w tym wszystkie lata w pomocy społecznej.

2. Małgorzata Małaczek – główna księgowa – zatrudniona na czas nieokreślony od 01.08.2006 r. Ukończyła Akademię Ekonomiczną w Krakowie Wydział Ekonomii. Posiada 20 lat stażu pracy, w tym 5 lat w pomocy społecznej.
3. Teresa Waliszewska – starszy pracownik socjalny – zatrudniona na czas nieokreślony od 01.05.1990 r. W 1982 r. ukończyła Zespół Szkół Medycznych w Kielcach uzyskując tytuł pracownika socjalnego. Następnie tytuł magistra uzyskała na Uniwersytecie Łódzkim na Wydziale Socjologii. Posiada 29 lat stażu pracy, w tym wszystkie lata w pomocy społecznej.
4. Renata Wiśniewska – starszy pracownik socjalny – zatrudniona na czas nieokreślony od 01.12.1999 r. Ukończyła Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Kielcach Wydział Pedagogiczny w zakresie pedagogika opiekuńcza i pracy socjalnej. Posiada 11-letni staż pracy, w tym wszystkie lata w pomocy społecznej.
5. Anna Nowak – starszy pracownik socjalny – zatrudniona na czas nieokreślony od 16.08.1995 r. Ukończyła Studium Pracowników Socjalnych uzyskując dyplom pracownika socjalnego. Posiada 32 lat stażu pracy, w tym 30 lat w pomocy społecznej.
6. Ewa Kowalczyk – specjalista pracy socjalnej – zatrudniona na czas nieokreślony od 01.05.1990 r. Ukończyła Zespół Szkół Medycznych w Kielcach uzyskując dyplom pracownika socjalnego. W 2001 r. uzyskała I^o specjalizacji z zakresu pracy socjalnej. Posiada 29-letni staż pracy, w tym cały czas w pomocy społecznej.
7. Bożena Zieja – specjalista pracy socjalnej – zatrudniona na czas nieokreślony od 01.05.1990 r. Ukończyła Medyczne Studium Zawodowe w Warszawie, Wyższą Szkołę Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim w 2006 r. – na kierunku pedagogika resocjalizacyjna i profilaktyka uzależnień (licencjat), Wyższą Szkołę Humanistyczno-Ekonomiczną w Łodzi w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej (studia magisterskie). W 2001 r. uzyskała I^o specjalizacji z zakresu pracy socjalnej. Posiada 29-letni staż pracy, w tym cały czas w pomocy społecznej.
8. Barbara Cybula – specjalista pracy socjalnej – zatrudniona na czas nieokreślony od 01.05.1990 r. Ukończyła Wyższą Szkołę Humanistyczno-Ekonomiczną w Łodzi w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej (studia magisterskie). W 2001 r. uzyskała I^o specjalizacji z zakresu pracy socjalnej. Posiada 22-letni staż pracy, w tym 22 lata w pomocy społecznej.

9. Katarzyna Madej – aspirant pracy socjalnej – zatrudniona na czas nieokreślony od 11.04.2006 r. W 2010 r. ukończyła Akademię Humanistyczno-Ekonomiczną w Łodzi w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej (licencjat). Posiada 16-letni staż pracy, w tym 5 lat w pomocy społecznej.
10. Edyta Długosz – opiekun (usługi specjalistyczne) – zatrudniona na czas nieokreślony od 01.10.1996 r. Uzyskała dyplom pielęgniarstwa oraz ukończyła szkolenie przygotowujące pracowników opieki społecznej do pracy z osobami chorymi psychicznie w środowisku, staż na Oddziale Psychiatrii w Sandomierzu. W 2010 r. ukończyła kurs systemowego języka migowego I°. Posiada 15-letni staż pracy, w tym wszystkie lata w pomocy społecznej.

Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadają wymagane na danym stanowisku kwalifikacje.

W kontrolowanej jednostce pracownicy socjalni posiadają legitymacje służbowe wydane wg wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 kwietnia 2005 roku w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. Nr 77, poz. 672), które zgodnie z rozporządzeniem wymagane są przy przeprowadzaniu wywiadu środowiskowego. Przyjmują zgłoszenia klientów o udzielenie świadczeń z pomocy społecznej, rozpoznają i diagnozują potrzeby socjalne mieszkańców, przeprowadzają wywiady środowiskowe i kompletują niezbędną dokumentację do przyznania świadczeń, prowadzą akta osobowe klientów.

Natomiast liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w OPS nie spełnia wymogu art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców”. W kontrolowanej jednostce na jednego pracownika socjalnego przypada 2 085 osób.

Ad 2. Ocena realizacji zadań własnych gminy dofinansowanych z budżetu państwa

Zasiłki stałe

W roku 2010 pomocą w formie zasiłku stałego objęto 49 osób, w tym 33 samotne. W roku 2011 w pierwszym półroczu zasiłek stały otrzymywało 48 osób, w tym 30 osób samotnie gospodarujących. Ośrodek opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 20 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 66 ust. 1 pkt 26 ustawy

o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W roku 2010 OPS w Opatowie opłacał składkę zdrowotną za 40 osób, w 2011 r. – za 39 osób.

Kontroli poddano losowo wybrane akta, na podstawie których wydano decyzje nr: OPS-8122/44/1/2010, OPS-8122/14/1/2011, OPS-8122/6/1/2010, OPS-8122/6/3/2010, OPS-8122/7/1/2008, OPS-8122/52/2/2009, OPS-8122/10/1/2011, OPS-8122/59/4/2007, OPS-8122/27/1/2011, OPS-8122/24/1/2011, OPS-8122/3/1/2011.

Akta klientów znajdują się w teczkach osobowych opatrzonej imieniem i nazwiskiem oraz adresem klienta. Dokumentacja stanowiąca podstawę do przyznania pomocy, określająca sytuację osobistą, materialną, dochodową i majątkową była kompletna. Zgodnie z art. 107 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175 poz. 1362 ze zm.) w przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy była sporządzana aktualizacja wywiadu środowiskowego nie rzadziej, niż co 6 miesięcy.

Podstawa prawna decyzji zawierała stosowne przepisy ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego. W decyzjach informowano stronę o możliwości wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji. Decyzje odbierane były osobiście i poświadczone podpisem. Zasiłki zostały prawidłowo wyliczone.

Zasiłki okresowe

W 2010 r. OPS w Opatowie przyznał 104 zasiłki okresowe, w tym głównie z powodu bezrobocia – 90. Zasiłki były wypłacane najczęściej przez okres jednego miesiąca. W roku 2011 w pierwszym półroczu OPS przyznał 72 zasiłki okresowe, w tym głównie z powodu bezrobocia – 51. Wysokość zasiłków jest zgodna z art. 38 ustawy o pomocy społecznej.

Kontroli poddano losowo wybrane akta, na podstawie których wydano decyzje administracyjne:

OPS-8123/49/2/2011, OPS-8123/49/1/2011, OPS-8123/16/2/2011, OPS-8123/6/6/2010, OPS-8123/6/5/2010, OPS-8123/6/4/2010, OPS-8123/6/2/2010, OPS-8123/61/4/2010, OPS-8123/61/2/2010, OPS-8123/4/4/2011.

Skontrolowane akta zawierały opis sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej, i majątkowej klientów oraz osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe. Z analizy akt wynika, iż na każdą zmianę danych zawartych w wywiadzie, sporządzano aktualizację wywiadu środowiskowego.

Pomoc przyznano w oparciu o aktualne przepisy ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego. Informowano również stronę o możliwości wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji. Decyzje odbierane były osobiście i poświadczone podpisem.

Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2010 r. pomocą w formie wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” objęto ogółem 688 osób, w tym dla 301 dzieci w formie posiłku. Zasiłków celowych na zakup żywności udzielono dla 441 osób. Koszt Programu ogółem to 212 412 zł, z tego środki własne 46 908 zł, dotacja 165 504 zł. W roku 2011 w pierwszym półroczu pomocą z Programu objęto ogółem 339 osób, w tym dla 207 dzieci. Zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup żywności udzielono dla 132 osób. Koszt Programu w I półroczu 2011 r. ogółem to 81 132 zł, z tego środki własne 19 442 zł, dotacja 61 690 zł.

Dożywianie prowadzone było w niżej wymienionych placówkach oświatowych:

Informacja dotycząca realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

w okresie od 1.01.2010 r. do 31.12.2010 r.

Lp.	Szkoła	Ilość uczniów	Koszt posiłku	Koszt jednostkowy	Rodzaj posiłku
1.	Samorządowy Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie	80	34.361,50 zł	3,5 zł I pół.- 4 zł II pół.	Pełny obiad
2.	Samorządowy Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie	102 (98 fiz.)	42.993 zł	3,5 zł I pół.- 4 zł II pół.	Pełny obiad
3.	Szkoła Podstawowa w Kobylanach	21	8.531 zł	3 zł I pół.- 4 zł II pół.	Gorący posiłek
4.	Szkoła Podstawowa w Brzeziu	3	1.311 zł	3 zł I pół.- 4 zł II pół.	Gorący posiłek
5.	Zespół Szkół we Włostowie	13	3.803,80 zł	1,90 zł	Przeziennie zupa, II danie
6.	Przedszkole w Opatowie	12 (9 fiz.)	3.323 zł	3 zł I pół.- 4 zł II pół.	Pełny obiad
7.	Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie	30 (28 fiz.)	9.478 zł	3,50 zł	Pełny obiad
8.	Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie	9 (6 fiz.)	2.9459,50 zł	3,5 zł I pół.- 4 zł II pół.	Pełny obiad
9.	SOSW Jałowesy	3	1.459,05 zł	od 3,77 zł od 4,50 zł	Pełny obiad
10.	Ośrodek	4	1.200 zł	2,40 zł	II danie

	Rehabilitacyjno- Edukacyjny Radość Życia w Sandomierzu				
11.	Ogółem:	277 (265 fizyczne)	109.406,85 zł		

**Informacja dotycząca realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
w okresie od 1.01.2011 r. do 30.06.2011 r.**

Lp.	Szkoła	Ilość uczniów	Koszt posiłku	Koszt jednostkowy	Rodzaj posiłku
1.	Samorządowy Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie	55	18.240 zł	4 zł	Pełny obiad
2.	Samorządowy Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie	66	21.264 zł	4 zł	Pełny obiad
3.	Szkoła Podstawowa w Kobylanach	18	6.400 zł	4 zł	Gorący posiłek
4.	Szkoła Podstawowa w Brzeziu	1	364 zł	4 zł	Gorący posiłek
5.	Zespół Szkół we Włostowie	11	1.943, 70 zł	1,9 zł	Przemiennie zupa, II danie
6.	Przedszkole w Opatowie	6	1.636 zł	4 zł	Pełny obiad
7.	Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie	8	2.194,50 zł	3,50 zł	Pełny obiad
8.	Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie	4	1.396 zł	4 zł	Pełny obiad
9.	SOSW Jałowesy	4 (3 fiz.)	929,74 zł	od 3,90 zł do 4,46 zł	Pełny obiad
10.	Ośrodek Rehabilitacyjno- Edukacyjny Radość Życia w Sandomierzu	4	794,40 zł	2,40 zł	II danie
11.	Ogółem:	176	55.162,34 zł		

Pomoc w formie dożywiania dzieci i młodzieży udzielana była na wniosek rodziców lub pracownika socjalnego. Bardzo pozytywny jest fakt, iż wszystkie dzieci i młodzież otrzymują gorący posiłek lub pełny obiad.

Podczas kontroli sprawdzono losowo wybrane akta świadczeniobiorców dotyczące decyzji przyznających pomoc w ramach realizacji wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” o numerach:

Zasiłki celowe z przeznaczeniem na zakup żywności:

OPS-8125/Z/190/2/2010, OPS-8125/Z/190/1/2010, OPS-8125/Z/143/3/2010,
OPS-8125/Z/143/2/2010, OPS-8125/Z/137/1/2010, OPS-8125/Z/164/1/2011,
OPS-8125/Z/149/2/2011, OPS-8125/Z/196/3/2011, OPS-8125/Z/97/3/2011,
OPS-8125/Z/263/1/2010, OPS-8125/Z/137/4/2011, OPS-8125/Z/68/2011.

Zasiłki celowe na zakup posiłku:

OPS-8125/D/109/2/2010, OPS-8125/D/143/2/2010, OPS-8125/D/143/1/2010,
OPS-8125/D/152/1/2010, OPS-8125/D/211/1/2010, OPS-8125/D/99/2/2010,
OPS-8125/D/79/1/2011, OPS-8125/D/81/1/2011, OPS-8125/D/108/2/2010,
OPS-8125/D/73/3/2010, OPS-8125/D/208/1/2010, OPS-8125/D/97/1/2011.

W aktach stanowiących podstawę do przyznania pomocy znajdowała się kompletna dokumentacja – wywiad środowiskowy oraz niezbędne załączniki określające sytuację osób i rodzin ubiegających się o pomoc. Do zasadności przyznanej pomocy nie wniesiono zastrzeżeń.

Decyzje administracyjne wydane w sprawie zasiłków celowych znajdują się w indywidualnych teczkach klientów. Ośrodek prowadzi również ogólne teuczki dot. Programu, w których umieszczane są między innymi umowy z poszczególnymi placówkami, zapytania o kalkulację kosztów, wykazy dzieci zakwalifikowanych do dożywiania oraz notatki służbowe z pobytu pracowników OPS w stołówkach szkolnych.

Ad. 3 Jakość organizacji usług opiekuńczych na terenie gminy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie realizuje usługi opiekuńcze, które w myśl art. 50 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej są usługami obejmującymi pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktu z otoczeniem. W 2010 r. usługi opiekuńcze były realizowane dla 16 osób, a w 2011 r. do dnia kontroli – dla 14 osób, przez jedną opiekunkę, będącą pracownikiem Ośrodka i jedną osobę zatrudnioną na umowę zlecenie. W toku kontroli sprawdzono akta osobowe o następujących numerach decyzji: OPS-8129/3/1/2011, OPS-8129/13/1/2011, OPS-8129/16/1/2011, OPS-8129/11/1/2011, OPS-8129/6/1/2011, OPS-8129/6/5/2010.

Na podstawie analizy skontrolowanych dokumentów nie stwierdzono nieprawidłowości. W aktach znajdowały się wnioski o udzielenie pomocy, wywiady środowiskowe, dokumenty potwierdzające sytuację dochodową klienta, wnioski o zwolnienie z odpłatności, decyzje administracyjne oraz ankiety ewaluacyjne (jako narzędzia do oceny świadczonych usług) i notatki z wizytacji środowisk przez pracownika socjalnego. Ponadto

Ośrodek posiada ogólne teczki pn. „Rozliczenia usług opiekuńczych”, które zawierają harmonogramy pracy opiekunki, koszty kalkulacyjne, karty pracy opiekunki - sporządzane co miesiąc - zawierające czas pracy, podpis świadczeniobiorcy oraz podpis i pieczętę pracownika socjalnego stwierdzającego wykonanie usługi.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie realizuje też specjalistyczne usługi opiekuńcze, które zgodnie z ustawą o pomocy społecznej są przyznawane osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają usług dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi świadczone są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym zatrudnione w ramach umowy – zlecenia, przeważnie logopedę i pedagoga rewalidacyjnego.

W 2010 r. OPS świadczył specjalistyczne usługi opiekuńcze dla 14 środowisk (w tym 3 dzieci autystycznych), a w 2011 r. do dnia kontroli dla – 10 osób (w tym 3 dzieci autystycznych). W toku kontroli sprawdzono akta osobowe o następujących numerach decyzji: OPS-8129/S/1/1/2011, OPS-8129/S/4/1/2011, OPS-8129/S/10/1/2010, OPS-8129/S/10/2/2011, OPS-8129/S/6/1/2010, OPS-8129/S/6/2/2011, OPS-8129/S/7/2/2011, OPS-8129/S/5/1/2011.

Na podstawie skontrolowanych akt nie stwierdzono nieprawidłowości w sposobie przyznawania specjalistycznych usług opiekuńczych. W teczkach indywidualnych, prócz wymaganych dokumentów, znajdują się między innymi ankiety ewaluacyjne, notatki z wizytacji środowisk, programy terapii logopedycznej i sprawozdania opiekunów z przebiegu indywidualnych zajęć rewalidacyjnych. Ponadto Ośrodek posiada ogólne teczki pn. „Rozliczenia specjalistycznych usług opiekuńczych”, które zawierają harmonogramy pracy opiekunki, koszty kalkulacyjne, karty pracy opiekunki.

Ad. 4 Kontrola jakości pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania instrumentów pracy socjalnej: kontraktu socjalnego i „Niebieskiej Karty”.

Praca socjalna (art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej) jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Wymogi jej prowadzenia określa art. 6 pkt. 12 cyt. wyżej ustawy, gdzie określono ją jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie przez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

W roku 2010 pomoc w formie pracy socjalnej świadczona była dla 1 550 rodzin, w tym wyłącznie w tej formie dla 1 197 rodzin. W 2010 roku zawarto 23 kontrakty socjalne,

w tym 14 z POKL, głównie z powodu: bezrobocia, ubóstwa, niskiego wykształcenia, nadużywania alkoholu, długotrwałej choroby lub niepełnosprawności członka rodziny. W pierwszym półroczu roku 2011 pomoc w formie pracy socjalnej świadczona była dla 865 rodzin, w tym wyłącznie w tej formie dla 610 rodzin. W 2011 r. zawarto 23 kontrakty, w tym 14 z POKL.

Poniżej kontrolujący przedstawiają przykłady pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników socjalnych mającej na celu usamodzielnienie klientów pomocy społecznej:(...).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie w ramach szeroko pojętej pracy socjalnej współpracuje z Policją w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W roku 2010 sporządzono 47 „Niebieskich Kart”. W rozmowie ze sprawcą przemocy pracownicy socjalni przekazują informację o możliwości skorzystania z porad w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Członków ich Rodzin, działającego przy Urzędzie Miasta i Gminy w Opatowie. Nawet w przypadkach, gdy odmówiono podpisania „Niebieskiej Karty” pracownicy socjalni pozostają w stałym kontakcie z Policją oraz monitorują wszystkie zgłoszone środowiska. Współpraca Ośrodka z Policją to również wspólne wyjazdy dzielnicowego z pracownikiem socjalnym w środowisko oraz podejmowanie działań zapobiegających pojawieniu się faktycznej przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie od 2008 r. realizuje projekt systemowy pn. „Małe kroki do sukcesu” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki *Priorytet VII: Promocja integracji społecznej Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej*. Celem Programu w 2010 r. było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, aktywizacja społeczna i zdrowotna kobiet współzależniących korzystających z pomocy społecznej. W Projekcie wzięło udział 14 kobiet, które uczestniczyły w takich szkoleniach jak: Edukacja antyalkoholowa i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, Psychoterapia dla osób współzależniących, Profilaktyka i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. W 2011 r. beneficjentami Programu zostało również 14 osób – 7 kobiet i 7 mężczyzn, w tym 3 osoby niepełnosprawne, posiadające status osoby bezrobotnej. Głównym celem jest zwiększenie potencjału społeczno - zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich wsparcie poprzez zastosowanie aktywnych form integracji.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie od 2004 r. do nadal realizuje projekty Gminy Opatów w ramach rządowego „Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce”. Działania projektowe podejmowane są w 5 obszarach: wsparcie działań artysty romskiego, poprawa warunków mieszkaniowych rodzin romskich, podniesienie kwalifikacji zawodowych-kurs nauki prawa jazdy, edukacja dzieci romskich i edukacja muzyczna dzieci romskich. W 2010 r. w wyniku realizowanych zadań: zakupiono przybory malarskie dla potrzeb twórcy romskiego, wydano folder z jego pracami i uruchomiono stronę internetową, przeprowadzono remonty i modernizację lokali zamieszkałych przez 14 rodzin romskich na terenie Miasta i Gminy Opatów (prace remontowe wykonali sami Romowie), opłacono koszt kursu prawa jazdy i koszt pierwszego egzaminu dla 6 Romów (1 osoba uzyskała prawo jazdy, pozostałe osoby przystąpią do egzaminu za własne środki), wykupiono ubezpieczenia dla 13 uczniów oraz wyprawki szkolne, opłacono 213 godzin zajęć gry na gitarze i fortepianie dla 7 uczniów, które miały na celu podtrzymywanie tradycji narodowościowych.

Ad. 5 i 6. Zbadanie procedury opracowania i wdrażania przez gminę „Strategii rozwiązywania problemów społecznych”, w tym:

- powołanie Zespołu roboczego,***
- diagnoza sytuacji społecznej gminy,***
- analiza SWOT (opis szans i zagrożeń oraz słabych i mocnych stron gminy),***
- określenie celów strategicznych i operacyjnych, harmonogram realizacji, sposób monitorowania realizacji strategii.***
- realizacja celów strategicznych i operacyjnych ujętych w strategii.***

Aktualnie obowiązująca w Gminie Opatów Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została przyjęta Uchwałą Nr XLVI/338/2006 Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 29 września 2006 r. w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007-2015.

1. Powołanie zespołu roboczego

Nie powoływano Zespołu roboczego do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia została opracowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Na podstawie przedstawionej dokumentacji dotyczącej opracowania strategii stwierdza się, że:

- punktem wyjścia do opracowania strategii stały się dokumenty strategiczne o zasięgu krajowym i lokalnym, takie jak np.: Narodowa Strategia Integracji Społecznej, Strategia

Polityki Społecznej, Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego, Strategia Rozwoju Powiatu Opatowskiego, Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Opatów,

- podczas opracowywania strategii wykorzystano materiały będące w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej (diagnoza środowiska, sprawozdawczość, analizy potrzeb), materiały i opracowania własne Urzędu Miasta i Gminy w Opatowie oraz materiały przygotowane przez instytucje i organizacje (również organizacje pozarządowe) działające na terenie Miasta i Gminy Opatów (w odpowiedzi na pismo znak: OPS-0210/23/115/2005 z dnia 8.06.2005 r.).

2. *Diagnoza sytuacji społecznej.*

W diagnozie sytuacji społecznej ujęto:

- ogólną charakterystykę Miasta i Gminy Opatów
- społeczno-ekonomiczne warunki życia mieszkańców
- pomoc społeczną
- udział partnerów społecznych w realizacji zadań pomocy społecznej.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych zdefiniowano najważniejsze problemy społeczne charakterystyczne dla Miasta i Gminy Opatów:

- ubóstwo
- bezrobocie
- niepełnosprawność
- problem starzenia się społeczeństwa
- alkoholizm
- zjawisko przemocy
- zmiany w funkcjonowaniu rodziny
- pozostałe problemy społeczne (bezdomność, mniejszość romska, osoby w konflikcie z prawem, sytuacja mieszkańców wsi).

Poszczególne rozdziały zawierają szczegółowy opis poparty zestawieniami i analizą statystyczną, które dotyczą danego tematu.

3. *Analiza SWOT*

W analizie SWOT sformułowano mocne i słabe strony gminy wobec istniejących szans i zagrożeń:

Mocne strony, np.: sprawny samorząd, dobra współpraca instytucji pomocowych gminy i powiatu, wykwalifikowana i doświadczona kadra, dobra baza w zakresie opieki instytucjonalnej i środowiskowej.

Słabe strony, np.: niewystarczający budżet gminy, wzrastający poziom alkoholizmu, zjawisko dziedziczenia biedy, słaby rynek pracy.

Szanse, np.: pozyskanie dla gminy środków unijnych, tworzenie nowych miejsc pracy z wykorzystaniem oferty i środków PUP, podniesienie świadomości i roli wykształcenia, dobry przepływ informacji

Zagrożenia, np.: praktyka „nielegalnego zatrudnienia”, niski poziom produkcji rolnej, rosnące koszty utrzymania, mała przejrzystość aktów prawnych, niski poziom wynagrodzeń.

4. Misja i Wizja

W strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Opatów nie sformułowano Misji i Wizji.

5. Cele strategiczne

1) zapewnienie wsparcia i środków osobom i rodzinom w przewyżnianiu problemów społecznych,

2) zapewnienie pomocy osobom starszym i chorym,

3) budowa systemu pomocy osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi,

4) aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych,

5) pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami z uwzględnieniem działań profilaktycznych,

6) ograniczenie skali przemocy w rodzinie,

7) aktywizacja organizacji pozarządowych i wolontariatu w realizacji zadań na rzecz społeczności lokalnej.

Wszystkim w/w celom strategicznym przyporządkowano zadania do realizacji.

6. Harmonogram

Nie sporządzono odrębnego harmonogramu realizacji strategii. Zawiera ona tylko katalog celów strategicznych i zadań do realizacji oraz źródła finansowania (ujęte ogólnie np. budżet gminy, środki unijne, środki pochodzące od sponsorów).

7. Zarządzanie realizacją strategii

Podmiotem odpowiedzialnym za sferę działań zawartych w strategii powinien być – zgodnie z art.110 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r., Nr 175, poz.1372) Ośrodek Pomocy Społecznej.

Określono, iż wdrażanie strategii będzie podlegało systematycznemu monitoringowi przez osoby odpowiedzialne za realizację. Zgodnie z uchwałą o przyjęciu strategii są nimi Burmistrz Miasta i Gminy Opatów i Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej. W 2-letnich cyklach sporządzane będą sprawozdania z przebiegu realizacji strategii, które będą przedstawiane władzom samorządowym. Staną się one punktem wyjścia do weryfikacji założeń strategii.

W 2010 r. Ośrodek Pomocy Społecznej sporządził sprawozdanie z realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych za lata 2007-2009. Sprawozdanie zostało przyjęte przez Radę Miejską w Opatowie Uchwałą Nr LVIII/481/2010 z dnia 10 listopada 2010 r. (zał. Nr 1).

Ponadto w corocznych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie (OPS 0210.7/2011 z dnia 4.02.2011 – za 2010 r.) ujęto realizację zadań wpisanych do GSRPS należących do zakresu Ośrodka Pomocy Społecznej. W sprawozdaniu tym zgłoszono również potrzebę powołania Zespołu Zadaniowego ds. realizacji założeń GSRPS. Do dnia kontroli Zespół nie został powołany.

8. Realizacja celów strategicznych i operacyjnych ujętych w strategii.

Sprawozdanie z przebiegu realizacji GSRPS gminy Opatów za lata 2007 – 2009 opracowano na podstawie dokumentów będących w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej oraz odpowiedzi na pismo skierowane do Burmistrza Miasta i Gminy Opatów oraz partnerów uczestniczących w realizacji strategii (pismo znak: OPS.0114/18/2010 z dnia 11.08.2010 r.) o wskazanie realizowanych zadań zgodnie z założeniami przyjętymi w SRPS.

Sprawozdanie zawiera szczegółowy opis zrealizowanych zadań z podaniem kosztów realizacji, liczby świadczeniobiorców. Wymieniono również zadania, które dotychczas nie zostały zrealizowane.

Dane zawarte w sprawozdaniu mają stanowić podstawę do aktualizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Wnioski z przeprowadzonej kontroli:

W toku kontroli nie stwierdzono uchybień w zakresie sposobu ustalania uprawnień do świadczeń z pomocy społecznej. Pomoc w formie zasiłku stałego i okresowego przyznawano celowo i zasadnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W aktach znajdują się aktualne zaświadczenia o wysokości dochodu i inne niezbędne dokumenty mające wpływ na ustalenie sytuacji dochodowej, materialnej, majątkowej czy rodzinnej osoby i rodziny.

Zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej na każdą zmianę danych zawartych w wywiadzie jest sporządzana aktualizacja wywiadu środowiskowego. W przypadku przyznania stałych form pomocy aktualizacja wywiadu środowiskowego jest sporządzana nie rzadziej, niż co sześć miesięcy mimo braku zmiany danych. Decyzje administracyjne odbierane są osobiście przez klientów pomocy społecznej.

Dokumentacja jest prowadzona w sposób bardzo jasny, uporządkowany i systematyczny. Ponadto na uwagę zasługuje fakt, iż w wywiadach środowiskowych znajdują się bardzo wyczerpujące informacje na temat sytuacji socjalno-bytowej wnioskodawców.

Należy podkreślić, że Ośrodek prowadzi intensywną pracę socjalną, między innymi poprzez zawieranie kontraktów socjalnych z klientami oraz naukę gospodarowania budżetem domowym (pracownicy socjalni uczestniczą w zakupach dokonywanych przez klientów).

Stwierdzono natomiast, że liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w OPS nie spełnia wymogu art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej.

Ponadto ustalono, iż w strukturze Ośrodka istnieje stanowisko aspiranta pracy socjalnej. Zaproponowano Pani Kierownik dokonanie przekształcenia w/w stanowiska zgodnie z kwalifikacjami pracownika.

Procedura opracowania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Opatów na lata 2006-2015 nie budzi zastrzeżeń. Natomiast wymaga ona aktualizacji tak, aby spełniała wymogi art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz.1362 z późn zm.).

6. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o:

- sprawdzoną dokumentację,
- informacje i wyjaśnienia udzielone przez Kierownika oraz pracowników kontrolowanej jednostki.

7. Pouczenie o prawie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli oraz o prawie do odmowy podpisania protokołu:

Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny tej odmowy. Odmowa podpisania protokołu kontroli nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora właściwego, do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego wobec zastrzeżeń. Pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów (§ 16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej Dz. U. Nr 61 poz. 543).

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden egzemplarz za poświadczaniem odbioru otrzymuje Kierownik jednostki podlegającej kontroli, drugi włącza się do akt kontroli.

Protokół sporządzono 29.09.2011 r., otrzymano 30.09.2011 r.

Protokół podpisali:

Ze strony kontrolującej:

1. Magdalena Dzieciaszek
2. Katarzyna Turkowska
3. Zofia Syska

Ze strony kontrolowanej:

Elżbieta Chodorek – Kierownik Ośrodka